

A Fővárosi Törvényszék a Jókay & Társai Ügyvédi Iroda (1126 Budapest, Németvölgyi út 18. I/7., ügyintéző: _____ ügyvéd), a Kálmán, Szilasi, Sárközy és Társai Ügyvédi Iroda (1123 Budapest, Alkotás utca 39/C., ügyintéző: _____ ügyvéd) és a Hetényi Ügyvédi Iroda (1133 Budapest, Váci út 76., ügyintéző: _____ ügyvéd) által képviselt **Mediaworks Hungary Zrt.** (1034 Budapest, Bécsi út 122-124.) felperesnek a dr. Nacsa Mónika bírósági képviseleti irodavezető, kamarai jogtanácsos által képviselt **Gazdasági Versenyhivatal** (1054 Budapest, Alkotmány út 5.) alperes ellen versenyügyben hozott Vj/23-322/2011. számú közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. július 18-án kelt 16.K.30.123/2015/89. számú ítélete ellen a II. rendű felperesi jogelőd által 93. sorszám alatt, a III. rendű felperesi jogelőd által 90. sorszám alatt, az alperes által 92. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések, valamint az I. rendű felperesi jogelőd által Kf.650.136/2016/4. szám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán – hatályon kívül helyezés miatt megismételt másodfokú eljárásban –, nyilvános tárgyalás alapján meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja akként, hogy az alperes határozatát – a bíróságot kiszabó részében – hatályon kívül helyezi és az alperest e körben új eljárásra kötelezi. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 15.000.000 (Tizenötmillió) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati perköltséget. Az ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására fizessen meg az államnak 2.000.000 (Kétfélmillió) forint kereseti és fellebbezési részilletéket. Az ezt meghaladó kereseti és fellebbezési részilletéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A Russmedia Kft. – jogutódja: az Inform Média Lapkiadó Kft. volt I. rendű felperes, majd a felperes – (a továbbiakban: I. rendű felperesi jogelőd)

- az Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén megye),
- a Hajdú-bihari Napló (Hajdú-Bihar megye),
- a Kelet-Magyarország (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye),

a Pannon Lapok Társasága Kiadó Kft. volt II. rendű felperes – jogutódja: a felperes – (a továbbiakban: II. rendű felperesi jogelőd)

- a Fejér Megyei Hírlap (Fejér megye),
- a Napló (Veszprém megye),
- a Vas Népe (Vas megye),

- a Zalai Hírlap (Zala megye),
az Axel Springer-Magyarország Kft. – jogutódja: a korábbi III. rendű felperes, a jelenlegi felperes – (a továbbiakban: III. rendű felperesi jogelőd)

- a Békés Megyei Hírlap (Békés megye),
- a Heves Megyei Hírlap (Heves megye),
- a Nógrád Megyei Hírlap (Nógrád megye),
- a Petőfi Népe (Bács-Kiskun megye),
- a Somogyi Hírlap (Somogy megye),
- a Tolnai Népújság (Tolna megye),
- az Új Dunántúli Napló (Baranya megye),
- az Új Néplap (Jász-Nagykun-Szolnok megye),
- a 24 Óra (Komárom-Esztergom megye)

című megyei napilapok kiadóiként megállapodtak abban, hogy kölcsönösen nem fogják megtámadni egymás megyei napilap-kiadói piacait, vagyis ott nem fognak megjeleníteni másodlagos napilapokkal, illetve egyéb, alternatív kiadványokkal.

Az alperes a 2014. október 20-án kelt, felülvizsgálni kért határozatában megállapította, hogy az I. és a III. rendű felperesi jogelődök 2000 májusától, a perben nem álló Lapcom Kiadó Zrt. 2000 novemberétől, a II. rendű felperesi jogelőd pedig 2002 májusától 2010. április 19-éig átfogó versenykorlátozó célú piacfelosztó megállapodás részesei voltak, azzal a céllal, hogy tartózkodnak az egymás földrajzi területeire történő célzott belépéstől (*határozat I. pontja*). Megállapította azt is, hogy az I., a II. és a III. rendű felperesi jogelődök, valamint a Lapcom Kiadó Zrt. 2010 júniusában és 2011 szeptemberében, továbbá az I. és a III. rendű felperesi jogelődök 2010 decemberében és 2011 júniusában versenykorlátozó célú összehangolt magatartást tanúsítottak, amikor a megyei – nyomtatott vagy elektronikus – kiadványaikban nem közös vagy bizományosi értékesítés keretében történő hirdetések áraival, az azokra ható körülményekkel kapcsolatos, üzletileg érzékeny információkat osztottak meg egymással (*határozat II. pontja*). A határozat I. pontjában megállapított jogsértés miatt az I. rendű felperesi jogelődöt 480.836.000 forint, a II. rendű felperesi jogelődöt 755.422.000 forint, a III. rendű felperesi jogelődöt 615.471.000 forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte.

Indokolásában, a határozat I. pontjában megállapított jogsértéssel összefüggésben – a részletesen bemutatott bizonyítékokra utalással – levezette, hogy cél alapú, potenciális versenytársak közötti piacfelosztás valósult meg. Rögzítette, hogy a magatartás elsődleges célja a verseny fenyegető erejének kiküszöbölése volt. Az eredménytelen piacra lépési kísérletekből arra a következtetésre jutott, hogy a piac meg nem támadhatósága egyáltalán nem volt nyilvánvaló. Ténylegesen pedig egyik eljárás alá vont sem jelentetett meg helyi, vagy városi napilapot másik megyei napilap-kiadó területén. Mindezek alapján megállapította, hogy a felperesi jogelődök versenykorlátozó célú, átfogó piacfelosztó megállapodásban vettek részt. Ezzel megsértették a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. § (1) bekezdésében foglalt tilalmat, különös tekintettel a Tpv. 11. § (2) bekezdés d) pontjára.

A jogsértés szankciójának alkalmazásánál a Tpv. 78. § (1) bekezdésében, valamint a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Versenytanács elnökének 1/2012. számú közleményéből (a továbbiakban: Bírságközlemény) indult ki. A bírság összegét valamennyi felperesi jogelődre azonos módon számította ki. A jogsértés súlya körében a piacfelosztást különösen súlyos versenykorlátozásnak minősítette, és e bírságtényezőre a maximális 30 pontból 25 pontot adott. A piaci hatás tekintetében kiemelte, hogy a felperesi jogelődök nem tényleges, hanem potenciális versenytársai egymásnak, saját piacukon jelentős piaci részesedéssel rendelkeznek, a piacfelosztást a gyakorlatba sikeresen átültették, s mivel a tényleges belépés elmaradásában

annak gazdaságosságával kapcsolatos objektív körülmények is szerepet játszhattak, a maximális 30 pontból 15 pontot adott. A jogsértéshez való viszonyulás kapcsán értékelte, hogy a jogsértés a felpereseknek felróható, magatartásuk nem felelt meg a társadalom értékítéletének, a magatartásuk jogsértő jellegének tudatában kellett lenniük, amire figyelemmel a 40 pontból 30 pontot számított. Mivel a Bírágközleményben leírt számítási módszer alkalmazásával adódó bírságmértékek valamennyi felperesi jogelőd esetében lényegesen meghaladták a törvényi korlátot, ezért mindegyikükkel szemben a megengedett maximális bírságot szabta ki.

Az I. rendű felperesi jogelőd keresetében a határozat megváltoztatásával a bírság 100.000.000 forintra való csökkentését kérte.

A II. rendű felperesi jogelőd a határozat I. pontja rá vonatkozó rendelkezéseinek, valamint a bírságkiszabás rá vonatkozó rendelkezésének hatályon kívül helyezését, másodlagosan e rendelkezések hatályon kívül helyezése mellett az alperes új eljárásra kötelezését, harmadlagosan a kiszabott bírság és az ahhoz kapcsolódó indokolás hatályon kívül helyezését, míg negyedlegesen a bírság csökkentését kérte.

A III. rendű felperesi jogelőd a határozat megváltoztatásával a bírság mellőzését, vagy összegének érdemben, jelképes mértékűre csökkentését kérte.

A felperesi jogelődök kereseti érvelése szerint a határozat sérti a Tpv. 78. § (3) bekezdését, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 339/B. §-át. A II. rendű felperesi jogelőd a keresetében ezen túlmenően a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésére is hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperes határozatát megváltoztatta és a kiszabott bírság összegét az I. rendű felperesi jogelőd tekintetében 235.609.000 forintra, a II. rendű felperesi jogelőd tekintetében 370.156.000 forintra, míg a III. rendű felperesi jogelőd tekintetében 301.580.000 forintra mérsékelte, ezt meghaladóan a kereseteket elutasította.

Indokolása szerint az alperes jogszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a felperesi jogelődök esetében a Tpv. 11. § (1) bekezdése szerinti jogsértés megállapítható. A versenyfelügyeleti eljárásban beszerzett bizonyítékokra figyelemmel leszögezte, hogy az alperes az érintett piacot, a felperesi jogelődök piaci szerepeit megfelelően rögzítette, és helytállóan állapította meg, hogy egymás potenciális versenytársainak minősültek az adott piacon. Utalt az I. és a III. rendű felperesi jogelődök közötti szerződésre, amelynek tartalma szerint a felek kölcsönösen tartózkodnak egymás piacaira való belépéstől. A II. és a III. rendű felperesi jogelődök közötti együttműködési megállapodás kölcsönös versenytilalomról szóló rendelkezéseket ugyan nem tartalmazott, azonban a közömbösség, a figyelmen kívül hagyás nem elégséges annak igazolására, hogy a II. rendű felperesi jogelőd az alperes által megállapított jogsértésben ne vett volna részt. A versenykorlátozó megállapodás tényét alátámasztja a II. rendű felperesi jogelőd ügyvezetőjének, K.J.-nek a Magyar Sajtó című havilap részére 2002-ben adott interjúja is.

Hivatkozott továbbá az egyik országos napilap per során tanúként meghallgatott vezetőjének, L.L.-nek a vallomására, amely szerint a megyei lapok piacára új résztvevőként való bejutásuk gazdaságilag irracionális volt, illetve, hogy a piacra való belépésre tett törekvésük nem volt sikeres. A perben megkeresett szakértők válasza alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jogszerűségi felülvizsgálat során irreleváns a szakértői bizonyítás, az meghaladja a per kereteit, ezért a szakértő kirendelését mellőzte. Érvelése szerint a feltárt jogsértéshez kapcsolódó bírságszankció tekintetében az alperes eleget tett ugyan a Ket-ben előírt indokolási kötelezettségének, azonban a legmagasabb összegű bírság kiszabása a bírósági eljárásban feltárt méltányolható körülményekre figyelemmel eltúlzottnak tekinthető. Az alperes nem kellően

vette figyelembe azt a tényt, hogy a magatartás a piacra gyakorolt hatás kiváltására, a piac torzulásának előidézésére ténylegesen nem volt alkalmas. Az adott megyei lapok piacán az új belépést gazdaságilag irracionális döntés akadályozta meg elsődlegesen, nem a felperesi jogelőd magatartás. Erre tekintettel a kiszabott bírságokat a kerekítés szabályai mellett 49%-os mértékre mérsékelte, ugyanakkor figyelemmel volt arra is, hogy a felperesi jogelődök az adott piaci pozícióikat kívánták bebiztosítani, így további mérséklésre nem látott lehetőséget.

A II. rendű felperesi jogelőd fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és jogsértés hiányában az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, másodsorban a hatályon kívül helyezés mellett az alperes új eljárásra kötelezését, harmadlagosan a bírság mellőzését vagy csökkentését, negyedlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

Azzal érvelt, hogy az elsőfokú ítélet indokolása hiányos, ellentmondásos. Az alperes és az elsőfokú bíróság nem tárta fel az érintett piacot, illetve nem bizonyította, hogy a felperesi jogelődök versenytársai-e egymásnak. Súlyosan jogszabálysértőnek tartotta e tekintetben, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelt el szakértői bizonyítást az ügyben. Hangoztatta, hogy az ügyben nincs olyan közvetlen irati bizonyíték, amely a közte és a többi eljárás alá vont között fennálló megállapodást bizonyítaná. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a magatartására adott alternatív magyarázatot, hiszen gazdasági indokokkal alátámasztotta, hogy miért tartózkodott a megyei piaci határok átlépésétől. A feltárt tényállás alapján bírság kiszabásának nem lett volna helye.

A III. rendű felperesi jogelőd fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását, a vele szemben kiszabott bírság mellőzését vagy összegének jelképes mértékűre való mérséklését kérte.

Hivatkozott az alperes 2016. augusztus 3-án meghozott Vj/58-66/2016. számú, összefonódás engedélyezése tárgyában hozott határozatára (a továbbiakban: Fúziós határozat), amelyben az alperes arra a következtetésre jutott, hogy a II. és a III. rendű felperesi jogelődök (és általában a megyei napilapok kiadói, terjesztői) egymásnak sem ténylegesen, sem potenciálisan nem versenytársai, tekintettel arra, hogy más-más földrajzi piacokon tevékenykednek. Hangoztatta emellett, hogy az alperes az eddigi legsúlyosabb, kökemény kartell-megállapodásoknál sem szabott ki a vállalkozásokra az előző évi nettó árbevételük 1-2 %-ot meghaladó bírságot. Esetében az elsőfokú bíróság által csökkentett bírság is lényegesen meghaladja ezt a mértéket. A Tpvt. 78. § (3) bekezdésében foglaltakra hivatkozva kifogásolta, hogy a versenyfelügyeleti bírságnak az adott ügyhöz és a jogsértéshez kell igazodnia, ezért az nem alapulhat egy általános szempontrendszer mechanikus alkalmazásán. Az alperesnek és az elsőfokú bíróságnak a Tpvt. 78. § (3) bekezdésében foglalt szempontok szerint kellett volna elvégezniük az arányossági tesztet, melyet elmulasztottak, és a matematikai művelet alapján kapott bírságösszeget nem csökkentették a jogsértéssel arányos szintre.

Az I. rendű felperesi jogelőd csatlakozó fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kiszabott bírság törlését, másodsorban annak jelentős csökkentését kérte. Kifejtett álláspontja szerint az ügyben perdöntő jelentőségű a Fúziós határozat. Sérrelmezte emellett, hogy a bírságkiszabás során az elsőfokú bíróság teljes mértékben elmulasztotta az egyediesítést, erre figyelemmel nem orvosolta az alperesi határozat hiányosságait. Az alperes nem végezte el a jogsértésben betöltött szerepet illetően a felperesek közötti differenciálást. Nem tett eleget a Tpvt. 78. § (3) bekezdésében előírt vizsgálati kötelezettségének, és a bírság kiszabásakor nem vizsgálta a jogsértéssel elért előnyt.

Az alperes fellebbezésében elődegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a keresetek teljes körű elutasítását, másodsorban az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

Meglátása szerint a kiszabott versenyfelügyeleti bírság mérséklésére vonatkozó elsőbírői rendelkezés a régi Pp. 339/B. §-ába, így a felülmérlegelés tilalmába ütközik, és a Tpv. 78. § (3) bekezdésének téves értelmezésén alapul.

A Fővárosi Törvényszék a 2017. október 4-én kelt 1.Kf.650.136/2016/11. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az alperes határozatának a II. rendű felperesi jogelődre vonatkozó rendelkezéseit, valamint az I. és III. rendű felperesi jogelődöket bírság fizetésére kötelező rendelkezéseit hatályon kívül helyezte, az alperest ez utóbbiak körében új eljárásra kötelezte.

A Kúria a 2019. január 16-án kelt Kfv.VI.37.060/2018/15. számú végzésével a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Indokolásában megállapította, hogy a másodfokú bíróság lényeges eljárási szabályt – a régi Pp. 215. §-át – sértette meg, amikor az ítéleti döntése túlterjeszkedett a II. rendű felperesi jogelőd keresetén, jogerős ítéletében a határozat II. rendű felperesi jogelődre vonatkozó rendelkezéseit minden korlátozás nélkül helyezte hatályon kívül, ezzel olyan határozati rendelkezést érintett, amelyre egyik felperesi jogelőd keresete sem terjedt ki, ezért az a per tárgyát nem is képezte. Rögzítette, hogy a másodfokú bíróság a tényállás megállapításánál kiemelt jelentőséget tulajdonított az alperes által a határozat meghozatala után több évvel később született Fúziós határozatnak, az abban foglalt egyes megállapításokat a per tárgyát képező közigazgatási határozat jogszerűségének vizsgálatánál relevánsnak értékelte, megsértve ezzel a régi Pp. 339/A. §-át. Rámutatott továbbá, hogy a Tpv. 83. § (3) bekezdése a bírságkiszabás körében nem értelmezhető, ennek ellenére a másodfokú bíróság minden indokolás nélkül megállapította a jogszabálysértést, ami miatt az ítélet sérti a régi Pp. 221. § (1) bekezdését. A jogerős ítélet továbbá a régi Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütközik az által is, hogy a perköltségre vonatkozó rendelkezés indokát nem adta meg.

Az új eljárásra nézve meghagyta, hogy a másodfokú bíróságnak először is meg kell határoznia a másodfokú eljárás kereteit, ennek során az egyes felperesek kereseti kérelmét kell alapul vennie. A kereseti kérelmeken a másodfokú bíróság nem terjedhet túl, a fellebbezéseket, illetve a csatlakozó fellebbezést csak a kereseti kérelmek által meghatározott kereteken belül bírálhatja el. Az ügy érdemét érintően szem előtt kell tartania, hogy a régi Pp. 339/A. § szerint a közigazgatási határozat a meghozatalakor fennálló tények alapján vizsgálható felül, az utóbb bekövetkezett tények, körülmények, így az évekkel később hozott fúziós határozat a jogszerűségi vizsgálat értékelési körébe nem vonható. Ítéletében arra kell választ adnia, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt-e állást a támadott határozat jogszerűségéről. Az új eljárásban hozott ítélet indokolásában a régi Pp. 221. § (1) bekezdésében meghatározott valamennyi kötelező tartalmi elemre ki kell térnie. Az indokolási kötelezettség a perköltség tekintetében is fennáll, be kell mutatnia a mérlegelési szempontjait, a mérlegelés folyamatát, nem elegendő pusztán a régi Pp. 79. § (1) bekezdésére utalni.

A fellebbezések és a csatlakozó fellebbezés – az alábbiak szerint – részben alaposak.

A régi Pp. 275. § (5) bekezdése szerint, ha a Kúria az első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, a hatályon kívül helyező végzésben az új eljárás lefolytatására vonatkozóan kötelező utasításokat ad. Erre tekintettel a Fővárosi Törvényszék

megismételt másodfokú eljárásának irányát a Kúria Kfv.VI.37.060/2018/15. számú végzésében foglaltak jelölték ki.

A Fővárosi Törvényszék – a Kúria iránymutatásának megfelelően – határozta meg a másodfokú eljárás kereteit, ennek során az egyes felperesek kereseti kérelmét vette alapul. Amint azt a Kúria a végzésében leszögezte: az alperes a határozatában két jogsértést állapított meg: az I. pontban a piacfelosztást, míg a II. pontban a hirdetések áraira és az azokra ható körülményekkel kapcsolatos, üzletileg érzékeny információk egymással való megosztását. Az I. és a III. rendű felperesi jogelődök keresetükben a határozat jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezéseit egyáltalán nem vitatták, keresetükben e határozati rendelkezések felülvizsgálatát nem kérték. A II. rendű felperesi jogelőd a jogsértések közül kizárólag az I. pontban foglalt jogsértést, a piacfelosztást támadta, keresete az e határozati rendelkezéstől jól elkülöníthető II. pontban foglalt jogsértésre vonatkozó rendelkezésre még érintőlegesen sem terjedt ki. A Kúria végzésében külön is hangsúlyozta, hogy a kereseti kérelmek által meghatározott keretek a másodfokú eljárásban is irányadók, valamint, hogy az utóbb hozott Fúziós határozat a jogszerűségi vizsgálat értékelési körébe nem vonható.

A fentiekből következően a perben a versenyjogsértés megállapításának – vagyis a jogalap kérdésének – jogszerűsége csakis a II. rendű felperesi jogelőd vonatkozásában és kizárólag a piacfelosztás kapcsán volt vizsgálható, méghozzá a közigazgatási határozat meghozatalakor fennálló tények alapján. E körben pedig a Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy az alperes és az elsőfokú bíróság is az eljárását a jogszabályoknak megfelelően, kellő alapossággal és részletességgel folytatta le. Az elsőfokú bíróság a perrendi keretek között a II. rendű felperesi jogelődi magatartás versenyjogi megítéléséhez szükséges, releváns bizonyítékokat beszerezte és azokat okszerűen, az észszerűség és a logika követelményeinek szem előtt tartásával értékelte, mérlegelte. Kellő indokát adta a szakértői bizonyítás mellőzésének is. A feltárt bizonyítékokra figyelemmel a tényállást megalapozottan állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetésével és érdemi döntésével a törvényszék egyetértett. A törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletének e körben kifejtett indokait is osztotta, az alábbiak szerint.

Kétségtelen, hogy a II. és a III. rendű felperesi jogelődök között létrejött együttműködési megállapodásba – szemben az I. és a III. rendű felperesek által kötött szerződéssel – *expressis verbis* nem került piacfelosztásra vonatkozó kitétel, ilyen értelemben a II. rendű felperesi jogsértésre közvetlen irati bizonyíték valóban nem volt. Azonban – amint arra az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott – önmagában a versenytilalmi klauzula hiánya, a közömbösség, a figyelmen kívül hagyás nem elégséges annak igazolására, hogy a II. rendű felperesi jogelőd az alperes által megállapított jogsértésben ne vett volna részt.

A perbeli esetben a II. rendű felperesi jogelőd versenyjogsértésben való részvételének tényét egyértelműen alátámasztották az ügyvezetőjének, K.J.-nek a Magyar Sajtó című havilap 2002. évi 5. (májusi) számában megjelent interjújában elhangzottak. Az újságíró által feltett azon kérdésre, mely szerint *„Tudatos, hogy a megyehatárokat nem lépik át, tehát nem tévednek mondjuk az Axel megyéibe?”*, a II. rendű felperesi jogelőd ügyvezetője akként válaszolt, hogy *„A négy regionális kiadó megállapodott erről, és ezt komolyan vesszük. Persze a napilapok mozgását nem lehet korlátozni, ugyanis, ha valaki Somogyból Nagykanizsára jár dolgozni, akkor az valószínűleg a mi lapunkat fogja olvasni.”*

A törvényszék álláspontja szerint az interjú szövegét olvasva mind az újságírói kérdés, mind az arra adott válasz konkrét és egyértelmű volt. A kérdésre adott válasz félreértelmezhetlenül

arra utal, hogy a tudatos tartózkodás oka nem valamiféle gazdaságossági megfontolás vagy az ilyen kísérletek sikertelenségére vonatkozó általános piaci tapasztalat lehetett, hanem az érintett kiadók erre vonatkozó megállapodása. Bár a II. rendű felperesi jogelőd ügyvezetője az alperes eljárásában, ügyfélként történt meghallgatásán úgy nyilatkozott, hogy válasza „szerencsétlen megfogalmazás” volt, azonban ez az utólagos nyilatkozata a korabeli interjúban elhangzottak bizonyító erejének annulálására vagy eljelentéktelenítésére nem alkalmas. Különösen annak fényében, hogy sem maga az interjúalany, sem az ügyvezetése alatt álló II. rendű felperesi jogelőd vállalkozás, sem pedig az interjúban említett más megyei lapkiadó vállalkozás nem kért sajtóhelyreigazítást, illetve egyikük sem cáfolta vagy helyesbítette a nyilvánosság előtt a lapban megjelent ügyvezetői kijelentést, még úgy sem, hogy arra később más lapban (Magyar Narancs) megjelent cikkekben is ebben az értelemben hivatkoztak. Mindezek pedig azt igazolják, hogy a kölcsönös versenytilalmi, piacfelosztó megállapodásban legkésőbb 2002 májusában már a II. rendű felperesi jogelőd is részt vett, az abban foglaltakat magára nézve is kötelezőnek elfogadta.

A II. rendű felperesi jogelőd – hivatkozása ellenére – a megállapodástól nem határolódott el. A következetes versenyjogi gyakorlat a megállapodástól való elhatárolódásnak csak az abban való részvétel nyilvános és határozott visszautasítását tekinti. Ameddig ugyanis erre nem kerül sor az adott vállalkozás részéről, addig a megállapodás többi résztvevője alappal feltételezheti, hogy a kartellben ez a vállalkozás is részt vesz, és ennek érdekében tevékenykedik. Nyilvános és határozott, a többi résztvevő (és a külvilág) számára is egyértelmű elhatárolódás hiányában a vállalkozás nem hivatkozhat felelőssége hiányára. A perbeli ügyben dr. S.-nek, a II. rendű felperesi jogelőd tanácsadó testülete tagjának 2000. szeptember 22-én írt e-mailje nem igazol kifejezett elhatárolódást, így nem értékelhető a versenykorlátozó céllal való egyet nem értés bizonyítékaként. Abból csupán az olvasható ki, hogy a II. rendű felperesi jogelőd nem tartotta szükségesnek a versenytilalmi kikötés beemelését a szerződés szövegébe, hanem azt elkülönítetten, egy mellékletben kívánta rendezni. A szerződéstervezet (amelyben még szerepelt a versenytilalmi kikötés), majd az aláírt együttműködési megállapodás tartalma és a hivatkozott e-mail azt mutatja, hogy a megállapodás végső szövegének elkészülte előtt már akarategység volt a kérdéses versenytilalmi rendelkezés tárgyában, csak annak szerződésben való szerepeltetése volt nyitott kérdés. Mindezek a bizonyítékok a II. rendű felperesi jogelőd ügyvezetőjének interjújával együtt koherens láncot alkotva szilárdan alátámasztják a felperes piacfelosztásban való részvételét, a jogsértésért fennálló felelősségét, amivel szemben a II. rendű felperesi jogelőd elfogadható, reális alternatív magyarázatot adni nem tudott.

Megjegyzendő, hogy ha a jogalap körében a II. rendű felperesi jogelődi kereseti érvelését el is fogadta volna a bíróság, az nem hatott volna ki az I. és a III. rendű felperesi jogelődök versenyjogi felelősségének megállapíthatóságára, tekintettel arra, hogy esetükben a piacfelosztó megállapodás tényét a szerződés, mint közvetlen irati bizonyíték egyértelműen, minden kétséget kizáró módon alátámasztotta.

Ami a versenyfelügyeleti bírság kiszabását – vagyis a megállapított versenyjogi jogsértés jogkövetkezményét – illeti, azt mindhárom felperesi jogelőd vitatta a keresetében, az elsőfokú bíróság e körben hozott megváltoztató ítéleti döntését pedig mind a felperesi jogelődök, mind az alperes fellebbezéssel (csatlakozó fellebbezéssel) támadták.

A Tpv. 78. § (1) bekezdés a) pontja szerint az eljáró versenytanács bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozó jogsértő magatartást valósít meg. Ez a törvényi rendelkezés azt jelenti: alperesi hatalmasság az, hogy jogsértés megállapítása esetén bírságot szabjon ki, vagy annak kiszabását mellőzze. Míután az alperes a határozatában

jogsértést állapított meg, ezért a felperesi jogelődök magát a bírságkiszabást alappal nem sérelmezheték.

A bírság mértékének meghatározása során az alperesnek mérlegelési jogköre van. Ez a jogkör a Tpvt. 78. § (3) bekezdése szerinti szempontok figyelembevételével gyakorolható. A bírság szankciót a ténylegesen elkövetett jogsértés súlyához, jellegéhez, valamint az adott ügyben feltárt enyhítő és súlyosító körülményekhez igazodóan, mérlegeléssel kell kiszabni, aminek főbb szempontjait – példálózó jelleggel – a törvény rögzíti. Eszerint a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, gyakoriságára – tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a végső üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

A Ket. 72. § (1) bekezdés ec) pontja értelmében, mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a határozat indokolásának tartalmaznia kell a mérlegelésben szerepet játszó szempontokat és tényeket. Az alperes tehát a bírság körében is köteles a döntésének indokát adni, az általa mérlegelt körülményekről, azok mikénti értékeléséről beszámolni, ezáltal biztosítani a mérlegelési jogkörében hozott határozatrész jogszerűségének kontrollálhatóságát, az érdemi bírósági felülvizsgálat lehetőségét. A régi Pp. 339/B. §-a szerint a mérlegelési jogkörben hozott közigazgatási határozat akkor tekintendő jogszerűnek, ha a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatók, és a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik.

A Tpvt. 36. § (6) bekezdése feljogosítja a Gazdasági Versenyhivatal elnökét és a Versenytanács elnökét, hogy együttesen a Gazdasági Versenyhivatal jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adjanak ki. A közleménynek kötelező ereje nincs, rendeltetése a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése. Éppen ezért, a bírság mértékének mérlegelése során az alperes figyelembe veheti a bírságszámítás körében kiadott Bírságközleményét, amely zsinórmértékként segítséget nyújthat számára, egyben eligazodási pontként szolgálhat az eljárás alá vont vállalkozásoknak is. A Bírságközlemény sem mentesíti azonban az alperest azon törvényi kötelezettsége alól, hogy az egyedi hatósági határozatát konkrétan és az ügy sajátosságaira figyelemmel indokolja. A bíróság pedig semmilyen formában nincs kötve a Bírságközleményhez, mivel a bírósági felülvizsgálat jogszerűségi vizsgálatot – vagyis a törvénynek (Tpvt. 78. §) való megfelelés vizsgálatát – jelenti.

A perbeli esetben a törvényszék megállapította, hogy az alperes a bírság mértékének mérlegelése kapcsán az indokolási kötelezettségének a kívánt – szükséges és elégséges – módon nem tett eleget. A 82 oldalas, 318 pontból álló alperesi határozat mindössze fél oldalon, 2 pontban (292-293. határozati pontok) foglalkozik az alperes mérlegelésében szerepet játszó szempontokkal. Ez a terjedelem arra volt elég, hogy az értékelt szempontok kapcsán a határozat elnagyoltan, lényegében csak kulcsszavakat tartalmazzon a Tpvt. 78. § (3) bekezdésében és a Bírságközleményben nevesített, s pontszámmal értékelt tényezők tekintetében. A határozatban a pontszámos súlyozáson túl nem szerepel érdemi, meggyőző indokolás arról, hogy az alperes mely bírságkiszabási tényezőket milyen súllyal értékelt és miért. Az alperes továbbá még a törvényben példálózó jelleggel felsorolt körülményeket sem vette számba teljeskörűen, hiszen

még csak érintőlegesen sem foglalkozott például a jogsértő állapot időtartamának, a jogsértéssel elért előnynek vagy a jogsértő piaci helyzetének kérdéseivel.

E körben a törvényszék megítélése szerint azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy valamennyi felperesi jogelőddel szemben a törvényi maximális összegű bírságot szabta ki az alperes. A Tpvt. 78. § (1) bekezdésében meghatározott bírságmaximum – a Kúria gyakorlata szerint – nem kiindulási pont és nem viszonyítási alap a bírság arányossága megítélésénél, ugyanis nem a bírságmaximumhoz képest kell kiszabni a bírság összegét, annak arányosságát megítélni, illetve a mérlegelés jogszerűségét vizsgálni. Azonban a bírságmaximum alkalmazása esetén, különösen, amikor – mint a jelen esetben – abszolút összegét tekintve is igen jelentős, összességében csaknem 2 milliárd forint összegű bírság kiszabására kerül sor, a törvényszék meglátása szerint különösen nagy jelentősége van annak, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény indokolása mindenre kiterjedő és alapos legyen.

Fentiekre tekintettel a bírság összezszerűsége tekintetében tehát az alperes határozata megalapozatlan volt, mert a mérlegelés szempontjait hiányosan tartalmazta, indokolása nem volt alkalmas a mérlegelés okszerűségének valós bírói kontrolljához. Az alperes ezzel megsértette a Tpvt. 78. § (3) bekezdésében és a Ket. 72. § (1) bekezdés ec) pontjában írt kötelezettségét, figyelemmel a régi Pp. 339/B. §-ára is.

Az elsőfokú bíróság helytállóan járt el, amikor vizsgálta a bírság mértékével kapcsolatos alperesi mérlegelés jogszerűségét. Nem vitás továbbá, hogy a bírság összegének eltérő meghatározására – általánosságban – az elsőfokú bíróság a Tpvt. 83. § (4) bekezdése és Pp. 339. § (2) bekezdés q) pontja alapján jogosult. Azonban, tekintettel arra, hogy – a fentebb kifejtettek szerint – a tárgyi ügyben az alperesi határozat a bírság összezszerűsége tekintetében megalapozatlan volt, az elsőfokú bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy az alperes hatáskörének elvonása, egyúttal a felek jogorvoslathoz való jogának csorbítása nélkül ténylegesen megváltoztató, érdemi döntést hozzon e tekintetben. Az elsőfokú bíróság bírság körében hozott érdemi döntése szükségképpen magában hordozza ugyanazokat a hiányosságokat, amelyeket az alperesi döntés, e hiányosságok pótlására nem került, nem is kerülhetett sor a bírósági eljárásban. A keresetekben előadott felperesi jogsérelem orvoslására a bírság – ugyancsak sommás, egyetlen szempont (piaci hatás) eltérő értékelésére alapított indokolás melletti – 49%-os mértékűre csökkentése nem volt alkalmas.

Ha az alperesi versenyhatóság a kiszabott bírság összezszerűségének meghatározása során a Pp. 339/B. §-ába ütköző súlyos hibát vétett, akkor az az alperes határozatának hatályon kívül helyezését kell, hogy eredményezze akkor is, ha egyébként a Tpvt. 78. §-ának keretei között kerül sor a bírság kiszabására. A közigazgatási perben a bíróság a jogerős alperesi határozatot vizsgálja felül, hogy megfelel-e az irányadó anyagi és eljárási jogszabályoknak, azaz, hogy törvényes és jogszerű-e. Elsődleges eljárásjogi követelmény – különösen, amikor a hatóság mérlegelési jogkörét gyakorolja – hogy a határozat tartalmazza azokat az indokokat, amelyekre az alperes a döntését alapította. Ezek hiányában a közigazgatási határozat felülvizsgálatra alkalmatlan, mivel a közigazgatási bíróság számára magából a határozatból nem derül ki, hogy milyen jogi indokok alapján hozták azt meg. A közigazgatási perben lehetőség van az indokolás kiegészítésére és pontosítására, de nem lehet a közigazgatási per feladata az alperes által elmulasztott indokolás pótlása. Ebben az esetben ugyanis a közigazgatási bíróság a közigazgatási szerv Tpvt.-ben és Ket.-ben biztosított, és egyben kötelezettséggé tett feladatkörét venné át, s végső soron a közigazgatási bíróság nem a közigazgatási szerv

döntésének felülvizsgálatát végezné el, hanem először hozna az ügyben felülvizsgálatra alkalmas döntést.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta: az alperes határozatát a felperesi jogelődökkel szemben bírságot kiszabó részében, a régi Pp. 339. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az alperest e körben új eljárásra kötelezte. Egyebekben, a jogalap körében hozott keresetet elutasító döntés tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az új eljárásban az alperes újból megfontolhatja a felperessel szemben a bírság kiszabását, avagy mellőzését. Bírságkiszabás esetén valamennyi, a Tpvt.-ben rögzített és a konkrét ügyben, annak egyedi jellegzetességeire is figyelemmel irányadó egyéb releváns, a bírságkiszabás során figyelembe jövő alanyi és tárgyi tényezőt fel kell derítenie, azokat súlyuknak, nyomatékuknak megfelelően értékelnie, okszerűen mérlegelnie. A releváns bírságkiszabási körülményeket, azoknak a bírság összegének meghatározásában játszott szerepét a határozatban is fel kell tüntetnie, és kellő mértékben, megfelelően számot kell adnia arról a gondolati folyamatról, amely az adott bírságösszeg kialakításához vezetett. Meg kell indokolnia azt is, hogy a bírságolás miként szolgálja a szankcionálás speciál- és generálpreventív célját, vagyis az egyéni és az általános megelőzés szempontjait.

A bíróság a perköltség viseléséről a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárásban felmerült költség tekintetében a régi Pp. 275. § (5) bekezdésére is figyelemmel rendelkezett.

A bíróság az első- és másodfokú perköltség összegét a régi Pp. 75. § (1) és (2) bekezdései, valamint 79. § (1) bekezdése alapján, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletben (a továbbiakban: IMr.1.) foglaltakra is figyelemmel határozta meg. A bíróság az IMr.1. 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján a per tárgyának értékéből indult ki. Azonban az ügyvédi munkadíj jogszabály szerinti százalékos mértékét nem találta a perben kifejtett jogi munkával arányban állónak, így lehetőséget látott annak mérséklésére. E körben figyelemmel volt a jogvita bonyolultságára, a per során elvégzett képviselői munka szakmai nehézségére, az előkészítő munkára, a beadványok és a tárgyalások számára és mindezek időigényére is. A következetes bírói gyakorlat – amelyet a Kúria is eseti döntéseiben megerősített (pl. Kfv.II.28.765/1996/6. szám) – alapján a nagy perértékű ügyben is kiindulási alapot képező perérték nagysága mellett korrekciós tényezőként a ténylegesen elvégzett jogi munka mértékét is értékelni kell a mérlegelés során, ez a perértékhez képest megállapítható perköltség tekintetében csökkentést tesz lehetővé. A nagy perérték egyrészt ugyanis nem minden esetben igényel egyben nagyobb mértékű munkavégzést is, másrészt bizonyos érték felett a százalékos arány olyan magas összegű munkadíjat eredményezne, amely nem állhat arányban az elvégzett jogi munkával. A bíróságnak a perköltség megállapításakor azt is szem előtt kell tartania, hogy a kirívóan magas összegű, a kifejtett munkavégzéssel kirívóan arányban nem állóan megállapított perköltség sértheti a társadalom értékítéletét. Ezért a nagy értékű perekben is tartózkodni kell a közfelfogás számára elfogadhatatlanul magas összegű, azzal kirívóan aránytalan mértékű perköltség megítélésétől. Ezért a bíróság az IMr.1. 3. § (6) bekezdésben írt alkalmazásával a munkadíj összegét a fent írt mérlegelési szempontok alapján mérsékelte, és e mérsékelt összegű perköltség – valamint a Kúria által megállapított összegű felülvizsgálati eljárásban felmerült költség – viseléséről döntött a pernyertesség-pervesztesség arányában.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés h) pontjában biztosított tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az Itv. 39. § (1) bekezdésében és 42. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott mértékű kereseti illeték, valamint az Itv. 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1), illetve (4) bekezdésében meghatározott mértékű (csatlakozó) fellebbezési illeték részbeni viselésére a felperes a költségmentesség bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.2.) 13. § (2) bekezdése alapján köteles, a fennmaradó kereseti és fellebbezési részilleték az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel, az alperes teljes személyes illetékmentessége folytán, az IMr.2. 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a régi Pp. 233/A. §-a kizárja.

Budapest, 2019. október 31.

dr. RácZ Krisztina s.k., a tanács elnöke,

dr. Remes Gábor s.k., előadó bíró,

dr. Tóth László s.k., bíró

Kiadmány hitelül: